

Kain ja hänen jättämänsä perintö

”Jos teet oikein, voit kohottaa katseesi, mutta jos et tee, on synti ovella vaanimassa. Sinua se haluaa, mutta sinun on pidettävä se kurissa.” (1. Moos. 4:7.)

Avaintekstit:

1. Moos. 4;
Hepr. 11:4;
Miika 6:7;
Jes. 1:11;
1. Kor. 10:13;
1. Joh. 3:12;
1. Moos. 5;
1. Moos. 6.

Ensimmäisessä Mooseksen kirjassa heti syntiinlankeemuksen ja Aadamin ja Eevan Eedenistä karkotuksen jälkeen saamme lukea pääasiassa syntymistä ja kuolemista, jotka olivat kaikki täyttymystä Jumalan edellisessä luvussa antamiin profetioihin. Ensimmäisen Mooseksen kirjan luvut 3 ja 4 ovat rinnakkaislukuja, jotka sisältävät monia yhteisiä teemoja ja sanoja: kuvauksia synnistä (1. Moos. 3:6–8; vrt. 1. Moos. 4:8); maan (‘adāmā) kiroamisia (1. Moos. 3:17; vrt. 1. Moos. 4:11) ja karkottamisen (1. Moos. 3:24; vrt. 1. Moos. 4:12, 16).

Näiden yhtäläisyyksien tarkoituksena on korostaa Jumalan aiemmin Aadamille ja Eevalle syntiinlankeemuksen jälkeen antamien profetioiden ja ennustusten toteutumista. Ensimmäinen tapahtuma karkotuksen jälkeen on täynnä toivoa; kyse on ensimmäisen pojan syntymästä, jota Eeva pitää sen lupauksen täyttymyksenä, joka hänelle messiaanisessa profetiassa annettiin (1. Moos. 3:15). Eeva siis ajatteli, että tässä voisi olla luvattu Messias.

Seuraavat tapahtumat – Kainin rikos, Lemekin rikos, lyhenevät eliniät ja lisääntyvä pahuus – ovat kaikki 1. Moos. 3. luvussa lausutun kirouksen täyttymystä.

Kuitenkaan tällöinkään kaikki toivo ei ole mennyttä.

16.4. Kevään lähetysviikon erityisuhrilahja:
Media- ja evankelointiprojektit syksyllä 2022
Tämä tutkistelu on sapatiksi 16.4.2022

KAIN JA ABEL

Lue 1. Moos. 4:1, 2. Mitä jakeet kertovat meille kahden pojan syntymästä?

Ensimmäinen asia, jonka kirjoittaja mainitsee heti Aadamin ja Eevan Eedenin paratiisista karkottamisen jälkeen, on lapsen syntymä. Hekreankielisessä alkutekstissä sana "Herra" (יהוה) liittyy suoraan sanaan "mies", kuten seuraava kirjaimellinen käännös osoittaa: "Minulla on mies Herra." (Biblia 1776.) Englanninkielisessä International Standard Version -raamatunkäännöksessä tämä kohta kuuluu: "Olen synnyttänyt miespuolisen lapsen - Herran."

Tämä kirjaimellinen käännös antaa ymmärtää, että Eeva muistaa saamansa messiaanisen lupauksen (1. Moos. 3:15) ja uskoo synnyttäneensä Pelastajansa, Herran. "Vapahtajan tuleminen oli ennustettu jo Eedenissä. Kun Adam ja Eeva ensi kerran kuulivat lupauksen, he luulivat sen pian täyttyvän. Riemuiten he tervehtivät esikoistaan toivoen hänen olevan Lunastaja." (4AO 22.)

Kain saakin suurimman huomion tässä kertomuksessa. Sen lisäksi että hän on esikoinen - poika, jota hänen vanhempansa lähes "jumaloivat" - hän on tässä luvussa veljeksistä ainoa, joka puhuu. Myös Eeva kommentoi innoissaan Kainin syntymää, mutta Abelin syntyessä hän ei sano mitään, tai ainakaan mitään, mitä olisi kirjattu muistiin. Kertoja yksinkertaisesti toteaa: "Ja taas hän synnytti pojan - -." (1. Moos. 4:2, VKR.)

Nimi "Kain" tulee heprean kielen verbistä *qānā*, joka tarkoittaa 'saada/hankkia'. Sana tarkoittaa jonkin arvokkaan ja voimallisen asian haltuunsa saamisesta. Toisaalta taas heprean kielen nimi *Hebel*, suomeksi *Abel*, tarkoittaa haihtuvaa 'usvaa' tai 'henkäystä' (vrt. Ps. 62:10; Ps. 144:4). Sanasta välittyy ajatus sumeasta epäselvyydestä, tyhjiydestä tai sisällön puutteesta. Samaa sanaa *hebel* käytetään toistuvasti Saarnaajan kirjassa turhuudesta puhuttaessa. Vaikka emme halua ylitulkita näitä lyhyitä jakeita, kenties niistä kuitenkin välittyy ajatus siitä, että Aadamin ja Eevan toivo oli pantu yksin Kainiin, koska he uskoivat tämän, eikä tämän veljen, olevan luvattu Messias.

Mitkä asiat elämässä ovat oikeasti *hebel*, mutta me suhtaudumme niihin kuin ne olisivat tärkeämpiä kuin todellisuudessa ovatkaan?

KAKSI UHRIA

Kainin ja Abelin erilaisuus, jota heidän nimensäkin heijativat, ei koskenut vain heidän persoonallisuuksiaan vaan se ilmeni myös heidän ammateissaan. Kain oli maanviljelijä (1. Moos. 4:2), joka joutui ammatissaan tekemään fyysisesti raskasta työtä, kun taas Abel oli lammaspaimen (1. Moos. 4:2), jonka ammatissa vaadittiin herkkyyttä ja myötätuntoa.

Kain oli maan hedelmän tuottaja, Abel lammasten pitäjä. Sen lisäksi että veljesten ammatit selittävät heidän uhriensa erilaisuutta (Kainilla maan hedelmää ja Abelilla lampaidensa karitsoja), ne selittävät myös valinnan taustalla vaikuttavia eroja psykologisissa asenteissa ja ajattelutavoissa: Kain työskenteli ”hankkiakseen” hedelmää, jota hän tuottaisi, kun taas Abel oli tarkka siitä, että hän ”pitäisi” lampaat, jotka hän oli saanut.

Lue 1. Moos. 4:1-5 ja Hepr. 11:4. Miksi Jumala hyväksyi Abelin uhrin mutta hylkäsi Kainin uhrin? Miten meidän tulisi ymmärtää tämä tapahtuma?

”Ilman verenvuodatusta ei syntejä voitu sovittaa, ja uhraamalla laumansa esikoiset heidän [Kainin ja Abelin] tuli osoittaa uskovansa Kristuksen vereen luvattuna sovituksena. Tämän lisäksi uutiset maan hedelmistä oli annettava Herralle kiitosuhriksi.” (1AO 54.)

Abel noudatti Jumalan ohjeita ja toi kiitosuhrina maan satoa tuomiensa eläinuhrien lisäksi, minkä Kain jätti tekemättä. Hän ei tuonut eläintä uhrattavaksi, vaan ainoastaan maan satoa. Tämä oli avoimesti tottelematon teko, joka osoitti täysin erilaista asennetta kuin hänen veljellään oli. Tätä kertomusta on usein pidetty klassisena esimerkkinä uskon kautta pelastumisesta (Abel ja hänen veriuhrinsa) verrattuna yritykseen ansaita pelastusta omilla töillään (Kain ja hänen maan satonsa).

Vaikka näillä uhreilla oli varmasti hengellistä merkitystä, niissä itsessään ei ollut mitään maagista arvoa. Ne olivat aina vain symboleita tai esikuvia, jotka viittasivat Jumalaan, joka tarjoaa syntiselle paitsi elatuksen myös lunastuksen.

Lue Miika 6:7 ja Jes. 1:11. Miten voimme ottaa näissä jakeissa esitetyn periaatteen ja soveltaa sitä omaan elämäämme ja Jumalan palvontaamme?

RIKOS

Lue 1. Moos. 4:3-8. Mikä johti Kainin tappamaan veljensä? Ks. myös 1. Joh. 3:12.

Kainin reaktio oli kahtalainen: "Kain suuttui kovin ja hänen katseensa synkistyi." (1. Moos. 4:5.) Kainin viha kohdistui, sillä näyttää, sekä Jumalaan että Abeliin. Hän oli vihainen Jumalalle, koska ajatteli olevansa epäoikeudenmukaisuuden uhri. Abeliille hän oli vihainen siksi, että oli kateellinen tälle. Kateellinen mistä? Pelkästä uhrista? Taustalla vaikutti varmasti muutakin kuin mitä näissä muutamassa jakeessa paljastetaan. Olivatpa ongelmat mitä tahansa, Kain oli synkkämielinen, koska hänen uhriaan ei hyväksytty.

Jumalan kaksi kysymystä (1. Moos. 4:6) liittyivät Kainin kahtalaiseen mielentilaan. Huomaa, että Jumala ei syytä Kainia. Kuten Adaminkin kanssa, hän esittää kysymyksiä, ei siksi, etteikö hän tiedä vastauksia, vaan koska hän haluaa Kainin katsovan itseään ja ymmärtävän syyn omaan mielentilaansa. Kuten aina, Herra pyrkii pelastamaan langenneen kansansa, silloinkin kun he avoimesti tuottavat hänelle pettymyksen. Esitettyään kysymykset Jumala antaa Kainille neuvoja.

Ensin Jumala kehottaa Kainia tekemään oikein eli käyttäytymään oikealla tavalla. Tämä on Kainille kutsu katua ja muuttaa asennettaan. Jumala lupaa, että Kain hyväksytään ja hän saa anteeksi. Jumala tavallaan sanoo, että Kain saa Jumalan hyväksynnän, mutta Jumalan ehdoilla, ei Kainin.

Sitten Jumala sanoo: "- - jos et tee [oikein], on synti ovela vaanimassa. Sinua se haluaa, mutta sinun on pidettävä se kurissa." (1. Moos. 4:7.) Jumalan neuvot paljastavat synnin juuren, joka löytyy Kainista itsestään. Tässä Jumala jälleen neuvoo Kainia yrittäen ohjata tätä oikeaa tietä.

Jumalan neuvo koskee sitä, millainen asenne Kainilla tulisi olla syntiä kohtaan, joka on ovella vaanimassa ja haluaa hänet valtaansa. Jumala suosittelee itsehillintää: "- - sinun on pidettävä se kurissa." (1. Moos. 4:7.) Sama periaate näkyy Jaakobin tekstissä: "Jokaista kiusaa hänen oma himonsa; se häntä vetää ja houkuttelee." (Jaak. 1:14.) Evankeliumi tarjoaa lupauksen paitsi syntien anteeksiannosta myös niiden voittamisesta (ks. 1. Kor. 10:13). Kainilla ei lopulta ollut ketään muuta, jota syyttää synnistään, kuin itseään. Eikö tämä päde meihin kaikkiin?

KAININ RANGAISTUS

Lue 1. Moos. 4:9-16. Miksi Jumala kysyy: ”Missä on veljesi Abel?” Mikä yhteys on Kainin synnillä ja sillä, että hänestä tuli kodittomana harhaileva pakolainen (1. Moos. 4:12)?

Jumalan kysymyksessä Kainille on samoja kaikuja kuin hänen kysymyksessään Aadamille: ”Missä sinä olet?” Kysymysten samankaltaisuus viittaa siihen, että Eedenissä tehdyllä synnillä ja tällä synnillä on yhteys: jälkimmäinen (Kainin) synty oli seurausta edeltävästä (Aadamin) synnistä.

Kain tosin ei halua myöntää syntiään, vaan kieltää sen. Aadam ei toiminut näin, vaikka yrittikin vierittää vastuuta itseltään. Kain sitä vastoin avoimesti uhmaa Jumalaa, eikä Jumala aikaile haastaa Kainia tämän rikoksesta. Kun Jumala esittää kolmannen kysymyksen: ”Mitä olet tehnyt?” (VKR), hän ei odota vastausta. Hän muistuttaa Kainia siitä, että hän tietää kaiken, sillä Abelin veri huutaa hänelle maasta (1. Moos. 4:10). Tämä kielikuva tarkoittaa, että Jumala tietää murhasta ja aikoo reagoida siihen. Abel makaa maassa. Tällä on suora yhteys syntiinlankeemukseen ja Aadamille annettuun ennustukseen (1. Moos. 3:19).

Lue 1. Moos. 4:14. Mikä merkitys Kainin sanoilla ”minä joudun pois kasvojesi edestä” on?

Koska Abelin veri virtasi maahan, maa kirottiin uudelleen (1. Moos. 4:12). Kain tuomittiin maanpakolaiseksi, kauas Jumalasta. Vasta kun Kain kuulee Jumalan tuomion, hän tajuaa Jumalan läsnäolon merkityksen; ilman sitä hän pelkää henkensä puolesta. Vieläpä kylmäverisen veljesmurhan ja sitä seuraavan uhmakkuuden jälkeenkin Jumala osoittaa Kainille armoa niin, että vaikka tämä ”lähti pois Herran kasvojen edestä” (1. Moos. 4:16), Herra silti tarjosi tälle suojan. Sitä, mikä tuo merkki oli (1. Moos. 4:15), meille ei ole kerrottu, mutta joka tapauksessa Kain sai sen Jumalan armosta.

”Minun täytyy piiloutua kasvojesi edestä” (1. Moos. 4:14, RK 2012). Mitä Jumalalta pitää piilotella? Miten murheellinen tilanne kenelle tahansa! Mikä on ainoa tapa, jolla me syntiset voimme välttää tällaisen kohdan?

IHMISTEN PAHUUS

Lue 1. Moos. 4:17-24. Mikä oli Kainin perintö ja kuinka hänen rikoksensa avasi tien yhä lisääntyvälle pahuudelle ihmisten keskuudessa?

Kainin lapsenlapsenlapsenlapsenlapsi Lemek viittaa Kainin rikokseen oman rikoksensa yhteydessä. Kainin ja Lemekin rikosten vertaileminen on opettavaista. Siinä missä Kain on hiljaa rikoksestaan, Lemek tuntuu kehuskelevan rikoksillaan ilmaisten ne jopa lauluna (1. Moos. 4:23, 24). Siinä missä Kain pyytää Jumalan armoa, Lemek ei tee niin. Jumala kostaa Kainin puolesta seitsenkertaisesti, mutta Lemek uskoo, että hänen puolestaan kostetaan 77 kertaa (1. Moos. 4:24), mikä viittaa siihen, että hän on hyvin tietoinen syyllisyydestään. Kain on yksiavioinen; Lemek on ensimmäinen, joka ryhtyy moniavioiseksi: hän ”otti itselleen kaksi vaimoa” (1. Moos. 4:19). Tällainen pahuuden kiihtyminen vaikuttaa vääjäämättä Kainista polveutuviin sukupolviin.

Heti Kainin sukulinjan pahuuden kuvauksen jälkeen Raamattu kertoo uudesta tapahtumasta, joka on Kainin sukulinjan kehityssuunnan vastainen. ”Adam yhtyi taas vaimoonsa, ja tämä synnytti pojan.” (1. Moos. 4:25.) Eeva antoi pojalle nimen Set ilmaisten näin, että Jumala oli suonut hänelle uuden jälkeläisen Abelin sijaan.

Set-nimen historia alkaa jo ennen Abelia. Se on johdettu heprean verbistä *ʾāšit*, ’minä panen’ (1. Moos. 3:15), jota käytettiin messiaanisen profetian antamisen yhteydessä. Messiaaninen siemen kulkee Setin sukulinjassa. Kerrottuaan Setin syntymästä Raamattu antaa Setistä alkavan messiaanisen sukuluettelon (1. Moos. 5:3), joka Henokin (1. Moos. 5:21) ja Metuselahin mainiten päättyy lopulta Nooan (1. Moos. 6:8).

Ilmaus ”Jumalan pojat” (1. Moos. 6:2, VKR) viittaa Setin sukulinjaan, sillä heidän oli määrä säilyttää Jumalan kuva (1. Moos. 5:1, 4). Toisaalta ilmauksella ”ihmisten tyttäret” (1. Moos. 6:2) näyttäisi olevan negatiivinen merkitys, ikään kuin Jumalan kuvan jälkeläisiä verrattaisiin ihmisten kuvan jälkeläisiin. Näiden ”ihmisten tyttärien” vaikutuksesta Jumalan pojat ”ottivat näistä vaimoihinsa keitä halusivat” (1. Moos. 6:2), mikä kertoo ihmiskunnan ottamasta väärästä suunnasta.

Lue 1. Moos. 6:1-5. Miksi meidän on Jumalan avulla tehtävä kaikkemme poistaaksemme synnin elämästämme?

KERTAUS

Lisäaineistoa: Toistuva ajatus siitä, että Henok ”vaelsi Jumalan yhteydessä” (1. Moos. 5:22, 24, RK 2012), tarkoittaa sitä, että hänellä oli läheinen ja päivittäinen yhteys Jumalaan. Henokin henkilökohtainen suhde Jumalaan oli niin erityinen, että ”Jumala otti hänet luokseen” (1. Moos. 5:24). Ilmaus on ainutlaatuinen Aadamin sukuluettelossa eikä se tue ajatusta välittömästä kuolemanjälkeisestä elämästä paratiisissa niille, jotka vaeltavat Jumalan yhteydessä. Huomaa, että Nookin vaelsi Jumalan yhteydessä (1. Moos. 6:9, VKR), mutta hän kuoli, kuten kaikki muutkin ihmiset Adam ja Metuselah mukaan lukien. Meille ei kerrota mitään erityistä syytä sille, miksi Henok sai näin erityisen armon. ”Eenokista tuli vanhurskaiden saarnaaja, joka julisti kansalle, mitä Jumala oli ilmoittanut hänelle. Ne jotka pelkäsivät Jumalaa, etsivät käsiinsä tämän pyhän miehen, jotta hän opettaisi heitä ja sulkisi heidät esirukouksiinsa. Hän julisti Jumalan sanomia myös julkisesti kaikille, jotka halusivat kuulla varoituksen sanoja. Hän ei rajoittanut toimintaansa vain Seetin jälkeläisiin. Siinä maassa, jonne Kain oli poistunut Herran kasvojen edestä, Eenok Jumalan profeettana kertoi niistä ihmeellisistä tapahtumista, joita hän oli saanut katsella. ’Katso’, hän julisti, ’Herra tulee tuhannen tuhansine pyhinensä tuomitsemaan kaikkia ja rankaisemaan kaikkia jumalattomia kaikista heidän jumalattomista teoistaan’ (Juid. 14,15).” (IAO 67, 68.)

Keskustelunaiheita:

1. Miksi Kain tappoi veljensä? Lue seuraava Elie Wieselin lausaus: ”Miksi hän teki sen? Ehkä hän halusi pysyä ainoana: ainoana lapsena, vanhempiensa kuoltua, ainoana miehenä. Ainoana, kuten Jumala on ainoa, ja kenties ainoana Jumalan paikalla. – Kain tappoi tullakseen Jumalaksi. – Jokainen, joka pitää itseään Jumalana päätyy tappamaan ihmisiä.” – Eliel Wiesel, *Messengers of God: Biblical Portraits and Legends* (New York: Random House, 1976), s. 58. Miten voimme olla varovaisia siinä, ettemme heijasta Kainin asennetta, vaikka emme menisikään niin pitkälle, että tappaisimme ketään?

2. Vertaa ennen vedenpaisumusta eläneiden ihmisten elinikää (1. Moos. 5) patriarkkojen elinikään. Miten selittäisit tämän ihmisten eliniän lyhenemisen? Miten tällainen rappeutuminen on ristiriidassa nykyaikaisen darvinismin kanssa?